

АЛЬТЕРНАТИВНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОБОТІ З СУЧАСНИМ ПОКОЛІННЯМ ДІТЕЙ

ALTERNATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN WORKING WITH MODERN GENERATION OF CHILDREN

Стаття присвячена одній з найактуальніших тем освітньої системи у сучасних реаліях – альтернативні освітні технології у роботі з сучасним поколінням дітей. Зокрема, розкривається сутність понять «технологія», «освітня технологія», «альтернативні освітні технології».

В умовах дистанційного навчання, причинами якого виступили пандемія COVID-19 та повномасштабне вторгнення на територію України росії, країни-агресорки, актуальності набувають інформаційно-комунікаційні технології навчання, які власне, забезпечують дистанційний освітній процес.

Основна увага зосереджується на значенні інформаційно-комунікаційних технологій у системі освіти, їх доцільності у створенні навчальних завдань. Зазначено основні навички XXI століття, які можуть набути представники зростаючого покоління під час роботи з мультимедійними програмами. Визначено основні платформи для здійснення дистанційного освітнього процесу. З'ясовано, що державою запропоновано ряд мультимедійних освітніх програм, які пройшли кількарічну апробацію. В умовах воєнних дій на території України запроваджено новий міжнародний освітній проект «Вивчаю – не чекаю», який розроблений українськими вчителями та методистами і відповідає у повній мірі чинним українським навчальним програмам. Означений контент містить відеоматеріали для ознайомлення дітей з навчальним матеріалом та ігрові завдання для його закріплення.

Зазначено, що в сучасному світі у взаємодії знаходяться представники 5–6 поколінь. Зростаюче покоління представлене поколінням «Зет» та «Альфа». Визначено, що не зважаючи на «комп'ютеризацію» поколінь та перебування більшої частини часу у віртуальному світі, ці покоління досить різні.

Покоління «Зет» народжувалося у період з 2000 по 2010 роки. Йому притаманні прагнення до лідерства, нетерплячість, гіперактивність, зосередження на короткотривалих цілях, фрагментарність образного мислення.

Натомість, покоління «Альфа», народжене від 2010 року, характеризується самовпевненістю, прагненням до знань, глобальних проблем та їх нестандартних рішень.

Визначено, що позитивним моментом застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі є динамічність і яскравість такого контенту, що приваблює дітей, та, можливість використання як під час дистанційного, так і офлайн навчання.

Ключові слова: альтернативні освітні технології, технології, інноваційні технології, інформаційно-комунікаційні технології,

дистанційне навчання, освітня платформа, освітній процес, сучасне покоління дітей.

The article deals with the analysis of alternative educational technologies in working with modern generation of children. It is one of the most relevant educational themes in modern realities. The content plane of the concepts «technology», «educational technology» and «alternative educational technologies» has been studied.

The analysis of information and communications technologies making it possible to implement the distance educational process is relevant in corresponding learning conditions, the causes of which were the COVID-19 pandemic and russia's full-scale invasion of Ukraine.

The main focus is on the importance of information and communications technologies in the education system, their feasibility in the development of educational tasks. The main 21st century skills, which may be acquired by the growing generation representatives while working with multimedia programs, have been indicated. The main platforms for implementing the distance educational process have been identified.

It has been found out that the state has offered a number of tested multimedia educational programs. A new international educational project «Studying without waiting» was introduced in the conditions of military operations on the territory of Ukraine. It had been developed by Ukrainian teachers and methodologists. It corresponds to current Ukrainian educational programs. The specified content contains video materials for learning and game tasks for training.

It has been noted that there are 5–6 generations representatives, who are constantly interacting in the modern world. The rising generation is represented by generations Z and Alpha. It has been determined that despite the «computerization» of generations and spending most of their time in the virtual world, they differ.

The generation Z was born between 2000 and 2010. They are characterized by aspirations for leadership, impatience, hyperactivity, focus on short-term goals, fragmentary imaginative thinking.

Instead, the generation Alpha representatives, born from 2010, are characterized by self-confidence, the desire for knowledge, global problems and their non-standard solutions.

It has been determined that the advantages of the use of information and communications technologies in the educational process are the dynamism and brightness of such content attracting children, and the possibility of using it both during distance and offline learning.

Key words: alternative educational technologies, technologies, innovative technologies, information and communications technologies, distance learning, educational platform, educational process, modern generation of children.

УДК 37.091.2:004-048.58]-053.2(045)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/59.54>

Рябошапка О.В.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри психології та педагогіки
розвитку дитини
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

Гурський І.Ю.,
викладач кафедри теорії та практики
іноземних мов
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

Постановка проблеми у загальному вигляді. Події сьогодення, швидкий розвиток науково-технічного прогресу несуть зміни в усіх сферах

життєдіяльності людини. Освіта при цьому теж не стоїть осторонь. Пандемія коронавірусу, повномасштабне вторгнення росії, країни-загарбника,

змінюють звичні умови функціонування усіх галузей існування. Війна росії проти України остаточно визначила вектор розвитку нашої країни – входження до Європейського Союзу, що визначає підходи та змінює пріоритети до усіх видів діяльності людини. Відтак, реформування відбувається і в освіті та найяскравіше проявляється в освітніх технологіях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблему реформування змісту освіти розкрито в основних нормативно-правових актах, а саме: Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти, Державному стандарті початкової освіти, Концепції «Нова українська школа» та ряді інших законодавчих актів. Особливості використання альтернативних освітніх технологій піднято у працях О. Аніщенко, С. Беляєва, І. Богданової, М. Гриньової, В. Євдокимова, О. Кириченка, М. Михайліченка, А. Нісінчук, Я. Рудик, Н. Шестак, О. Янкович та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Невирішеними раніше частинами загальної проблеми є аналіз застосування альтернативних освітніх технологій у роботі з сучасним поколінням дітей. Відповідно, врахування особливостей дітей покоління «Зет» та «Альфа» в умовах дистанційного освітнього процесу призведе до збільшення його якісного показника та оптимізує міжособистісну взаємодію усіх його суб'єктів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Головною метою даної публікації є розкриття дефініцій «технології», «альтернативні освітні технології»; специфіки використання інформаційно-комунікаційних технологій як альтернативних освітніх технологій; характеристика дітей сучасного покоління та специфіки роботи з ними.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Проблема формування та розвитку сучасного суспільства лягає на плечі держави, яка, на даний момент, перебуває у стані війни із росією, країною-агресоркою. Повномасштабне вторгнення, прагнення рф захопити землі України зумовило посилення співпраці з країнами Європейського Союзу та США. А отже, прискорило процес входження України до ЄС, що внесло зміни майже в усі сфери життєдіяльності людини.

Осторонь не залишилася й сфера освіти. Завданням освітніх систем будь-якої країни світу було і залишається забезпечення реалізації вимоги сприяння соціально-економічному та культурному розвитку суспільства. Незадоволення у багатьох країнах результатами системи шкільної освіти сьогодні призвело до необхідності її реформування. Важливим питанням у цьому контексті

є практична розробка стратегічних напрямів розвитку загальної середньої освіти на перспективу. Культурний та економічний розвиток держави значною мірою залежать від якості підготовки випускників відповідних навчальних закладів [1, с. 52].

Сучасний освітній процес неможливий без інноваційного оновлення, залучення нових технологій, їх апробації та адаптації до сучасних вимог нового змісту. Значну роль у формуванні інноваційних процесів в останнє десятиріччя відіграли такі тенденції розвитку педагогічної науки й практики, як: поєднання інноваційних змін з освітніми реформами; активізація інноваційного руху педагогів-практиків; створення міжнародних інноваційних мереж, державних інфраструктур з координації інноваційних процесів, підтримки недержавних утворень [2].

Так, у 2017 році була впроваджена у дію Концепція «Нова українська школа» (ухвалена рішенням колегії МОН у 2016 р.), яка розпочала реформування освіти із початкової ланки. Згодом оновився і Закон України «Про освіту» (2017), запропоновано новий Державний стандарт початкової освіти (2018), і, реалізуючи принципи наступності та перспективності, створено новий Базовий компонент дошкільної освіти (2021).

Концепція «Нова українська школа» докорінно змінила підходи до системи загальної середньої освіти зокрема та модернізувала зміст освіти загалом.

Зміни, що передбачені Концепцією «Нова українська школа» охоплюють усіх учасників освітнього процесу, визначають їх взаємодію, особливості його провадження. Найбільшої уваги потребували «педагогіка партнерства», яка полягає у тісній взаємодії педагогів, батьків та дітей, застосування інноваційних підходів до освітнього процесу, зміна стандартів освіти, автономія закладів освіти та їх фінансування, модель сучасного випускника закладу загальної середньої освіти: інноватор, особистість, патріот.

Зараз є потреба в людях інтелектуально сміливих, самостійних, таких, які вміють творчо мислити та приймати нестандартні рішення. Тож спілкування з дитиною необхідно будувати так, щоб вона не тільки опановувала певну суму знань, але і вміла новаторсько мислити, фантазувати, винаходити [3].

Зважаючи на інноваційний характер освіти, вважаємо за необхідність розглянути поняття «технології», «інноваційні технології», «альтернативні освітні технології».

Так, слово «технологія» має грецьке походження та дослівно перекладається як «знання про майстерність».

Філософський словник визначає дефініцію «технологія» як ряд та послідовність операцій, які реалізуються за допомогою певної техніки

у кожному певному виробничому процесі. Означене визначення є загальним та використовується у різних сферах, зокрема й в освіті.

Тлумачний словник розглядає технологію як сукупність прийомів, які використовуються у будь-якій діяльності, зокрема й у мистецтві.

У рамках дослідження готовності майбутніх вихователів до застосування у професійній діяльності педагогічних технологій, Л. Іщенко зазначає, що «Технологізація – найважливіша тенденція розвитку освіти, це підтверджує і запровадження нових стандартів освіти та поява великої кількості педагогічних технологій на ринку освітніх послуг» [4].

Сьогодні у сфері життєдіяльності людини розглядають масу технологій. Щодо галузі 01 Освіта зустрічаємо поняття «освітні технології», «навчальні технології», «виховні технології», «управлінські технології» тощо.

Розглядаючи означені дефініції, О. Янкович зазначає: «Необхідно акцентувати увагу на тому, що підходи до визначення понять «освітня технологія», «педагогічна технологія», «навчальна технологія», «виховна технологія» тощо є тотожними. Вони відрізняються лише галуззю застосування: освітні технології реалізуються в освітній сфері, навчальні технології – у навчальному процесі, виховні – у галузі виховання, технології управління – в управлінській діяльності.» [5, с. 7].

Освітні технології – це більш вужче поняття, що містить педагогічні технології, до складу яких входять технології навчальної, виховної та управлінської діяльності.

Найчастіше освітні технології визначають як засіб навчання; проект (модель) освітнього процесу відповідно до визначеної мети; сукупність дій чи діяльність; галузь наукового знання; багатовимірне поняття (зокрема, система). Освітні технології подібні до методів навчання, оскільки вони є способом організації педагогічного процесу та взаємодії між його суб'єктами та об'єктами. Проте між ними простежуються відмінності. Освітня технологія – це спосіб оптимального досягнення мети педагогічного процесу з використанням відповідних методів. Її доцільно визначати як послідовність спільних дій вчителя та учнів, що супроводжуються педагогічною діагностикою і спрямовані на забезпечення відповідності результату визначеній меті [6].

Освітня технологія – це спосіб спільної діяльності вчителя та учнів, для якого притаманні передусім послідовність у реалізації дій (*алгоритмічність*), постійне і систематичне вимірювання рівня навчальних досягнень і сформованості виховних якостей (*діагностичність*), взаємозв'язок основних елементів технології, якими є мета, зміст, форми, методи, засоби взаємодії учасників педагогічного процесу, результат (*системність*).

Освітня технологія є відкритою педагогічною системою, котра складається з концептуально цільових (мета, що відповідає освітнім концепціям), змістових (зміст технології), процесуальних (технологічний процес: форми, методи, засоби взаємодії суб'єктів та об'єктів технології), результативно-аналітичних (результат та його аналіз) компонентів.

Основними етапами реалізації освітньої технології є:

- цілеутворення (точне визначення бажаного результату як сукупності дій учнів);
- діагностика (виявлення вихідного рівня спостережуваних дій);
- рецептування (створення програми спільної роботи вчителя та учнів або написання «рецепта дій»);
- здійснення технологічного процесу (забезпечення умов для реалізації програми);
- оцінка і корекція результатів (зіставлення результатів із визначеним еталоном) [5, с. 7-8].

О. Аніщенко та Н. Яковець аналізуючи класифікацію освітніх технологій за Г. Селевком, окремим видом технологій за напрямом модернізації наявної традиційної освітньої системи визначають альтернативні технології [7, с. 17].

Альтернативні освітні технології пропонують нові за змістом освітні технології, які можуть протистояти традиційним в освітньому процесі.

Альтернативні освітні технології спричинюють появу нових вимог до компетенцій педагогів, зміни їх звичних методів викладання матеріалу, нової організації навчання з використанням сучасних засобів управління навчальним процесом, нових підходів до освітньої статистики, формування навчальних програм та методів оцінювання [8, с. 191-192].

Виокремити варто групу освітніх технологій, до яких належать інформаційні технології. Проте, в умовах пандемії COVID-19 та розгорнутій країною-агресоркою повномасштабній війні, інформаційні технології виступають як альтернативні освітні технології, оскільки забезпечують дистанційний освітній процес. Інформаційні технології є наскрізними та використовуються у навчанні, вихованні й управлінні освітньою діяльністю.

Інформаційний шар, який оточує й організовує сучасний світ, а також керує ним та всіма його частинами, тяжіє до Інтернету, тобто до мереж комп'ютерів і людей. Час, відстань і вартість у цьому інформаційному світі скорочуються, що визначає існування сучасної людини у соціумі [9].

Так, завдяки інформаційним технологіям змінюється побудова освітнього процесу, його методи та прийоми. Відповідно збільшується кількість платформ для реалізації освітнього процесу та побудови його фрагментів, що зацікавлює зростаюче покоління своїми динамізмом, яскравістю,

доступністю та популярністю. Також варто зазначити, що інформаційні технології дають змогу працювати незалежно від часу доби та географічної відстані.

Досліджуючи хмарні технології у роботі зі студентами закладів вищої освіти, А. Тютюник зазначає, що сучасні мережеві сервіси надають наступні можливості для створення різних навчальних ситуацій, в яких представники зростаючого покоління можуть освоювати і відпрацьовувати навички, необхідні в XXI столітті:

- інформаційна грамотність – уміння шукати інформацію, порівнювати її з різних джерел, розпізнавати та вибирати найнеобхідніше;

- мультимедійна грамотність – здатність розпізнавати і використовувати різні типи медіаресурсів, як у роботі, так і в навчанні;

- організаційна грамотність – здатність планувати свій час так, щоб встигнути все, що заплановане;

- розуміння взаємозв'язків, які існують між різними людьми, групами та організаціями;

- комунікативна грамотність – це навички ефективного спілкування та співробітництва;

- продуктивна грамотність – здатність до створення якісних продуктів, можливість використання засобів планування [8, с. 186].

Дистанційне навчання здійснюється у переважній більшості на платформах GoogleMeet, Zoom, Classroom, застосунок для смартфонів Viber, електронні скриньки, Moodle (переважно для здобувачів вищої освіти) тощо.

У роботі з дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку доцільно використовувати мультимедійні освітні програми. Так, smart-кейс «Розумники» підходить для дітей обох вікових категорій, оскільки програмою передбачено як підготовка дітей до навчання, так і власне завдання для роботи у школі. Даний мультимедійний контент пройшов кількарічну апробацію на рівні держави та рекомендований до використання Міністерством освіти та науки України.

Цікавою така програма ще виявляється в тому, що її можна завантажити у персональні гаджети дітей. Це дає змогу застосовувати ще одну, досить цікаву технологію BYOD (*Bring Your Own Device – принеси свій власний пристрій*) та реалізувати ротаційні моделі мовно-літературної («Щоденні 5») та математичної («Щоденні 3») освітніх галузей, а саме виконання мовно-літературних та математичних завдань дітьми самостійно.

Мультимедійні уроки «Нова школа» передбачають мультимедійний освітній контент, який містить не лише роз'яснювальний матеріал, але й тестові завдання, інтерактивні тренажери. Тут також є змога добору матеріалу згідно віку дитини та освітньої галузі.

Мультимедійний контент виправдовує доцільність свого використання тим, що дає змогу одночасно задіювати зоровий та слуховий аналізатори, що значно покращує сприйняття навчальної інформації. Сучасна, ігрова динаміка сюжету та інтерактивна взаємодія з персонажами створюють невимушену, дружню атмосферу для навчання та взаємодії.

Варто зазначити, що мультимедійний освітній контент може застосовуватися як фрагментарно, для ознайомлення, вивчення, закріплення чи повторення навчального матеріалу, так і цілісного використання.

Важливою та сучасною платформою для навчання дітей молодшого шкільного віку став безкоштовний міжнародний проект «Вивчаю – не чекаю», який створили War Child Holland та ГС «Освіторія» у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та донори: UBS Optimus Foundation, Jacobs Foundation, Roger Federer Foundation і Fourfold Foundation. Застосунок розроблений українськими педагогами за технологією від War Child (компанія, що допомагає отримувати освіту дітям в умовах воєнних дій).

Так, застосовуючи підхід мікронавчання, дитина навчається, переглядаючи відео уроки, а граючи в інтерактивні ігри, передбачені програмою, закріплює навчальний матеріал. Додаток містить відео й ігри, які повністю адаптовані для українських дітей та відповідають чинній українській навчальній програмі. Як зазначають розробники, означений контент можна використовувати як під час аудиторного навчання, так і під час онлайн-занять.

Сучасне покоління дітей вже досить «комп'ютеризоване» та не уявляє свого життя без гаджету. Сьогодні зростаюче покоління представлене поколінням «Зет» та «Альфа», психолого-педагогічні характеристики яких варто враховувати в освітньому процесі.

Починаючи з 2000 року та до 2010 року розпочалася доба народження покоління «Зет». Представники цього покоління «проживають» більшу частину свого часу в Інтернеті, де й відбувається їхня взаємодія. Їхні цінності ще лише формуються. Проте, такі діти за своєю сутністю – лідери, прагнуть до прояву власної індивідуальності та є самовпевненими [11].

Для таких дітей характерними є нетерплячість; зосередження на короткострокових цілях; залежність від Інтернету; фрагментарність образного мислення; швидке дорослішання; орієнтація на практичність; чесність; відкритість у Всесвітній мережі; надання пріоритету віртуального світу; краще порозуміння з технікою, ніж з людьми; легко піддаються впливу [12].

Притаманні дітям покоління «Зет» і певні специфічні якості: гіперактивність; прояви доклінічних форм аутизму (як спосіб взаємодії

зі світом); сенсорна депривація; побудова ідентичності [12].

Ураховуючи особливості та специфіку дітей покоління «Зет», педагоги-практики у роботі з такими дітьми пропонують дотримуватися певних рекомендацій, а саме: структурувати та зробити привабливим освітній матеріал; забезпечити зворотній зв'язок; скоротити обсяг інформації та надавати пріоритету у його поданні візуалізації; спілкуватися усно; надавати освітньому процесу позитивного забарвлення; ставити зрозумілі та доступні цілі; дотримуватися правил тайм-менеджменту; не перенасичувати дітей інформацією [12].

На зміну покоління «Зет» прийде покоління «Альфа», народжене з 2010 року, яке ще називають «діти смартфонів», «Google babies», або ж «покоління Дзен».

Покоління «Зет» народилося у період входу у життя суспільства цифрових технологій, в той час як покоління «Альфа» народилося, коли означені технології уже були в дії. Таким чином, цифрова інформація сприймається поколінням «Альфа» аналогічно до повсякденної у реальному житті. Також втрачає свою значимість відстань та місце географічної прив'язки, порівняно із поколінням «Зет».

Оскільки сучасні діти до такої міри звикли до використання смартфонів, вони потребують в освітньо-виховному процесі дещо інших підходів, аніж попередні покоління. На думку дослідників, на формування дитячої особистості чималий вплив матимуть соціальні мережі, в яких сучасні батьки досить часто створюють профіль дитини, яка ще навіть не навчилася говорити. Батьківські гаджети потрапляють до рук дитини вже у немовлячому віці. Саме тому, Інтернет для дитини покоління «Альфа» стає звичайною річчю, на відміну від попередніх поколінь, для яких діджиталізація стала технологічним дивом. Вплив на майбутнє покоління матимуть і винаходи, які здійснені нещодавно, проте, ще не охопили масово людство.

У такий спосіб для дітей покоління «Альфа» все та всі будуть об'єднані, не зважаючи на їхнє місце розташування.

Таким чином, представники покоління «Альфа» будуть схожі на своїх пращурів, гімназистів ХХ століття, які прагнули до нових знань, полюбили науки та різноманітні винаходи, іноді навіть сумнівні, як-то гіпноз, спіритизм тощо.

Варто відзначити, що покоління вищезазначеного періоду характеризувалося самовпевненістю та відсутністю поваги до старших, що, зокрема, підкреслює необхідність виховання у зростаючого покоління поважного ставлення до людей похилого віку.

Дослідники вважають, що діти покоління «Альфа» будуть схильні до нестандартних рішень, вони будуть цікавитися глобальними проблемами

людства, маючи упевненість, що самостійно можуть вирішити такі глобальні проблеми.

Коли діти покоління «Альфа» придуть до школи, на ринку праці головними будуть представники покоління «Зет» – ті, хто навчається сьогодні.

Щодо взаємодії поколінь в освітньому процесі найбільше будуть задіяні представники поколінь «Х», «У», «Зет» та «Альфа».

Проте, не зважаючи на близькість поколінь, у молодих педагогів та представників покоління «Альфа» можуть виникати непорозуміння з ряду причин:

1. Ігнорування модних тенденцій та авторитету у соціальних мережах.

Взаємодія у соціальних мережах все більше охоплює повсякденне життя, освіта теж не залишається осторонь. Спілкування педагогів та дітей у соціальних мережах стає звичним явищем, проте, зворотній зв'язок учителів все менше отримують від учнів.

Представники нової генерації не зважатимуть на те, до якої спільноти вони належать. Маючи розвинене критичне мислення, прагнутимуть спростувати доведене. Ігноруючи соціальні мережі та на кількість «вподобайок», будуть доводити, що вміють мислити по-новому. Також представники означеного покоління не будуть відчувати свою приналежність до будь-якої спільноти, а вважатимуть себе частиною людства.

2. Непунктуальність та невчасне виконання поставлених завдань.

Оскільки представники покоління «Альфа» існуватимуть поза часом, вони не зможуть вчасно виконувати завдання та розраховувати час на виконання певної діяльності, а також пропускати-муть дедлайн у різних завданнях.

Такі діти будуть упевнені, що їхні глобальні за масштабами задуми та справи набагато важливіші за дрібниці та деталі навчання. Саме тому, педагогам варто бути готовими до навчання таких дітей не одночасно, а в різному темпі.

Натомість педагогів-представників іншого покоління, які вважають, що для того, аби чогось досягнути треба наполегливо працювати, буде непокоїти те, що представники покоління «Альфа» шукатимуть шляхи, аби якпошвидше виконати завдання.

3. Протести та незалежність.

Варто відзначити активність дітей покоління «Альфа», які не сидітимуть постійно із гаджетами у руках, а будуть фізично активними та сильними.

Така активність, самостійність та безпечність будуть дошкуляти педагогам. Важливо відзначити, що самостійність дітей покоління «Альфа» буде перешкоджати і спілкуванню педагогів з батьками, оскільки діти вважатимуть себе занадто самостійними.

Враховуючи сучасну тенденцію у пізньому народженні дітей, переважна більшість батьків

будуть вже немолодими і, таким чином, вектор догляду за іншим поколінням зміститься з батьків на дітей.

Висновки. Безсумнівно, застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі захоплює дітей, особливо представників сучасного покоління, які «вже народилися із гаджетами в руках». Проте, в реаліях сьогодення, цифрові технології, які зазвичай використовувалися епізодично, виступають у ролі альтернативних освітніх технологій, за допомогою яких власне і реалізовується дистанційний освітній процес. Але, застосовуючи сучасні технології, варто враховувати психолого-педагогічні особливості зростаючого покоління, оскільки, живучи у віртуальному світі, цифрові технології для них не виявляються новинкою, і такі діти прагнуть продемонструвати себе в інших галузях.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук, Запоріжжя, 2010. Вип. 6 (59). 452 с.
2. Трофаїла Н.Д. Інноваційні технології підготовки майбутніх вихователів до емоційного розвитку дітей дошкільного віку. *Проблеми освіти*: збірник наукових праць ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України. Вінниця: ТОВ «Нілан – ЛТД», 2018. Вип.88 (частина 2). 346 с.
3. Підлипняк І. Ю. Технології Mind-Fitness як засіб розвитку когнітивної сфери у дітей дошкільного віку. *Věda a perspektivy*. № 8(15). 2022. С. 123–134.
4. Іщенко Л.В. Формування готовності майбутніх вихователів до реалізації сучасних педагогічних технологій у закладах дошкільної освіти. *Věda a perspektivy* № 2 (9) (2022). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/1213/1211> (дата звернення: 30.05.2023).
5. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник / О. Янкович, Ю. Беднарек, А. Анджеєвська. Тернопіль : ТНПУ ім В. Гнатюка, 2015. 212 с.
6. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навчальний посібник. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.
7. Сучасні педагогічні технології: курс лекцій. Навч. посібник / Аніщенко О.В. та ін. ; за заг. ред. Н.І. Яковець. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 199 с.
8. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету : зб. наук. праць / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. 424 с.
9. Кириченко М. Вплив цифрових технологій на розвиток людського і соціального капіталу. URL: <http://humstudies.com.ua/article/view/192020/192580> (дата звернення: 30.05.2023).
10. Вивчаю – не чекаю. Про проект. URL: <https://primary.org.ua/about/> (дата звернення: 30.05.2023).
11. Коростіль Л.А. Покоління Z: пошук способів педагогічної взаємодії *Народна освіта*: Електронне наукове фахове видання режим доступу URL:https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5229, (дата звернення 30.05.2023).
12. Рябошапка О.В., Бутенко О.Г. Виховання у старших дошкільників поважного ставлення до людей похилого віку : монографія. Умань : Візаві, 2021. 257 с.